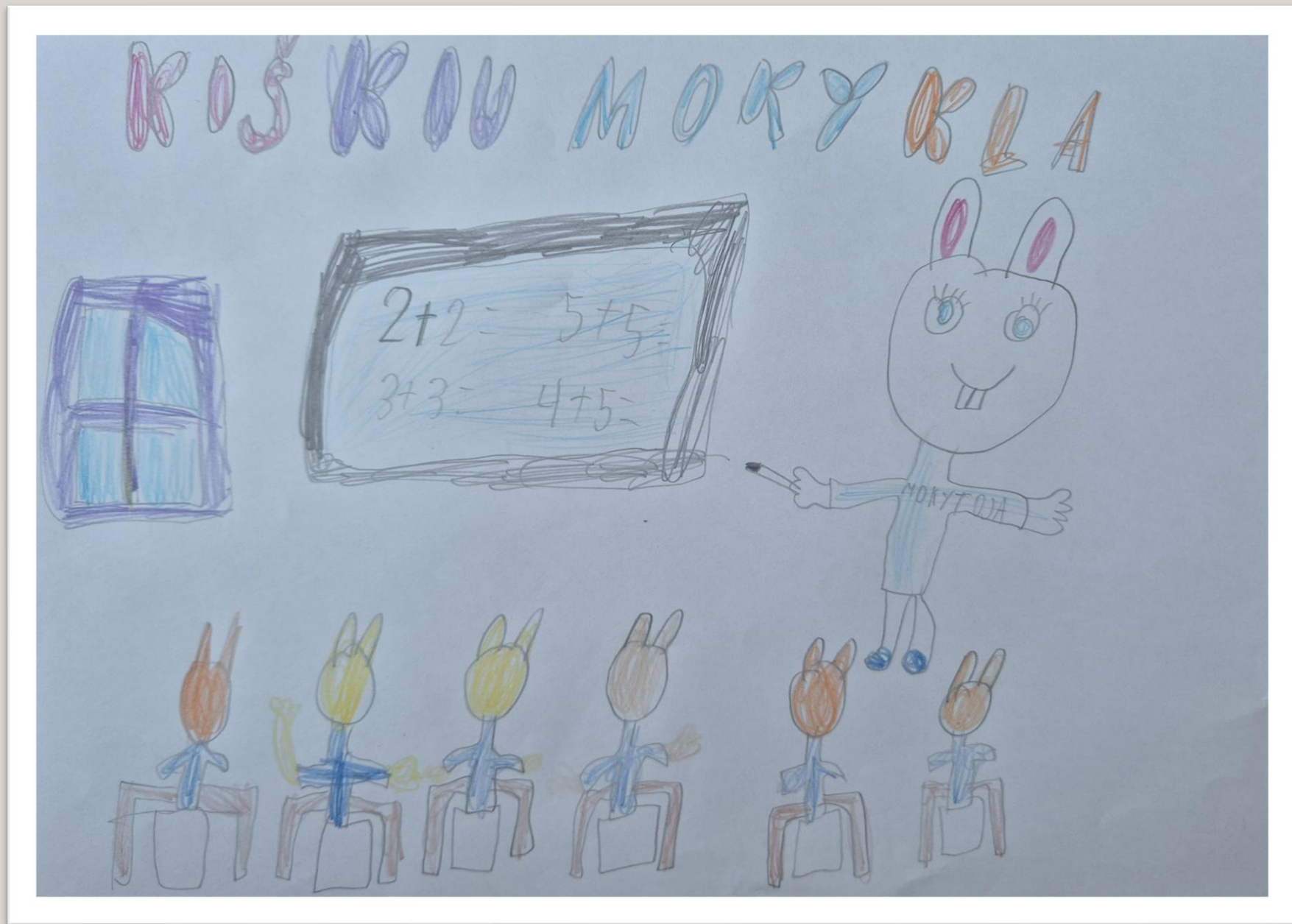

PIRMŲ KLASIŲ MOKINIŲ ADAPTACIJA MOKYKLOJE

TYRIMO REZULTATŲ PRISTATYMAS

Atliko psichologė Aida Rakauskienė

2025/2026 m.m.

ADAPTACIJA MOKYKLOJE

Adaptacija mokykloje – tai mokinio fizinis, socialinis ir psichologinis prisitaikymas prie naujos aplinkos, dienos rutinos, taisyklių.

Fiziologinis lygis – organizmo prisitaikymas prie naujų sąlygų.

Psichologinis lygis – mokymosi įgūdžių, dėmesio, atminties, savireguliacijos įgūdžių lavėjimas, veiklos planavimas.

Socialinis lygis – naujo vaidmens suvokimas ir priėmimas, santykių su mokytoju ir bendraklasiais kūrimas, suvokimas, kad į mokyklą einama mokytis.

Sėkmingos adaptacijos kriterijai:

- Emocinis stabilumas.
- Patenkinamas mokymosi pasiekimų lygis.
- Adekvatūs santykiai su mokytojais ir bendraklasiais.
- Savęs kaip mokinio suvokimas.

ADAPTACIJOS LYGIAI

- Aukštas adaptacijos lygis – pirmokas mėgsta mokyklą, didžiuojasi esąs mokinys. Toks vaikas pakankamai lengvai mokosi, domisi naujais dalykais, kruopščiai atlieka užduotis be ypatingos suaugusiojo kontrolės. Be to, jis sąžiningai vykdo mokytojo nurodymus, lengvai bendrauja su bendraklasiais, aktyviai dalyvauja klasės veikloje.
- Vidutinis adaptacijos lygis – pakankamai pozityviai nusiteikęs mokyklos atžvilgiu, turi gerus santykius su mokytoju ir bendraklasiais. Visgi užduotims atlikti kartais reikalinga suaugusiojo pagalba ir priežiūra. Mokymosi motyvai dažniausiai būna išoriniai: „būti geru mokiniu“, „nudžiuginti mamą“, „viską daryti teisingai“ ir panašiai.
- Žemas adaptacijos lygis – nemėgsta mokyklos arba yra abejingas, pamokų metu dažnai užsisvajoja, sunkiai įsijungia į bendrą veiklą, dažnai trukdo kitiems vaikams. Naujai medžiagai įsisavinti ar užduotims atlikti dažnai reikalinga suaugusiojo pagalba ir pastovūs priminimai, raginimai.
- Mokyklinė dezadaptacija – vaiko adaptacija negalima dėl kitų patiriamų sunkumų ar sutrikimų. Tai netinkamas vaiko santykis su savimi ir supančiu pasauliu, vidinis konfliktas, neleidžiantis įsilieti į mokyklą, įsisavinti mokymosi medžiagą, užmegzti santykius su bendraklasiais.

TYRIMAS

Tikslas – atskleisti mokinių adaptacijos mokykloje ypatumus.

Tiriamieji – pirmų klasių mokiniai.

Psichologinio vertinimo instrumentai – mokinių tėvų apklausa, mokytojų apklausa, mokinių stebėjimas pamokų ir pertraukų metu, projekcinė metodika mokiniams “Gyvūnų mokykla” (vertinamos sritys: vaiko savijauta, tarpasmeniniai santykiai ir savęs kaip mokinio suvokimas), mokinių apklausa “Aš klasės aplinkoje”.

Tyrimas atliktas 2025 metų lapkričio – gruodžio mėnesiais.

Pirmose klasėse mokosi 100 pirmokų (1a – 23, 1b – 23, 1c – 15, 1d – 20 ir 1e – 19).

Tėvų klausimynus (popierinę anketa) užpildė 96 (96%) mokinių tėvai (1a – 23, 1b – 23, 1c – 13, 1d – 18 ir 1e – 19).

Mokytojų klausimynus (popierinę anketa) užpildė visų penkių klasių vadovės.

Mokinių apklausoje (žodžiu) dalyvavo 86 (86%) pirmokai.

Projekcinius piešinius piešė 86 (86%) pirmokai.

REZULTATAI

MOKYTOJŲ APKLAUSA

Vertindami savo klasės mokinių adaptaciją mokykloje, mokytojai kiekvieną savo klasės mokinį vertino septyniose srityse balais nuo 0 (visiškai nestebima/neigiama) iki 5 (stebima labai akivaizdžiai/teigiama). Vertinamos sritys:

1. Mokyklinės veiklos efektyvumas.
2. Žinių įsisavinimas. Pažangumas.
3. Mokyklinių elgesio normų laikymasis.
4. Elgesys pertraukų metu.
5. Santykiai su bendraamžiais.
6. Santykis su mokytoju.
7. Nuotaika.

Apskaičiavus visų pirmų klasių rezultatus, **aukščiausią įvertinimą visų pirmų klasių tarpe gavo** šeštoji sritis – „**Santykis su mokytoju**“ (1a klasėje – „Santykis su mokytoju“, 1b klasėje – „Santykis su mokytoju“, 1c klasėje – „Santykiai su bendraamžiais“, 1d klasėje – „Santykis su mokytoju“, 1e klasėje – „Elgesys pertraukų metu“).

Žemiausią įvertinimą visų pirmų klasių tarpe gavo antroji sritis – „**Žinių įsisavinimas. Pažangumas**“ (1a klasėje – „Žinių įsisavinimas. Pažangumas“ ir „Mokyklinių elgesio normų laikymasis“, 1b klasėje – „Žinių įsisavinimas. Pažangumas“, 1c klasėje – „Mokyklinių elgesio normų laikymasis“, 1d klasėje – „Žinių įsisavinimas. Pažangumas“, 1e klasėje – „Mokyklinių elgesio normų laikymasis“).

MOKYTOJŲ APKLAUSA

Iš viso pirmose klasėse 2025 – 2026 m.m. mokosi **100 mokinių** (1a – 23 mokiniai, 1b – 23 mokiniai, 1c – 15 mokinių, 1d – 20 mokinių, 1e – 19 mokinių), iš jų **15 specialių ugdymosi poreikių (SUP)** turinčių mokinių (1a – 3 mokiniai, 1b – 2 mokiniai, 1c – 3 mokiniai, 1d – 3 mokiniai, 1e – 4 mokiniai).

Apskaičiavus mokytojų užpildytų apklausų apie kiekvieną mokinį rezultatus, nustatyti mokinių adaptacijos mokykloje lygiai.

Bendri visų pirmų klasių rezultatai:

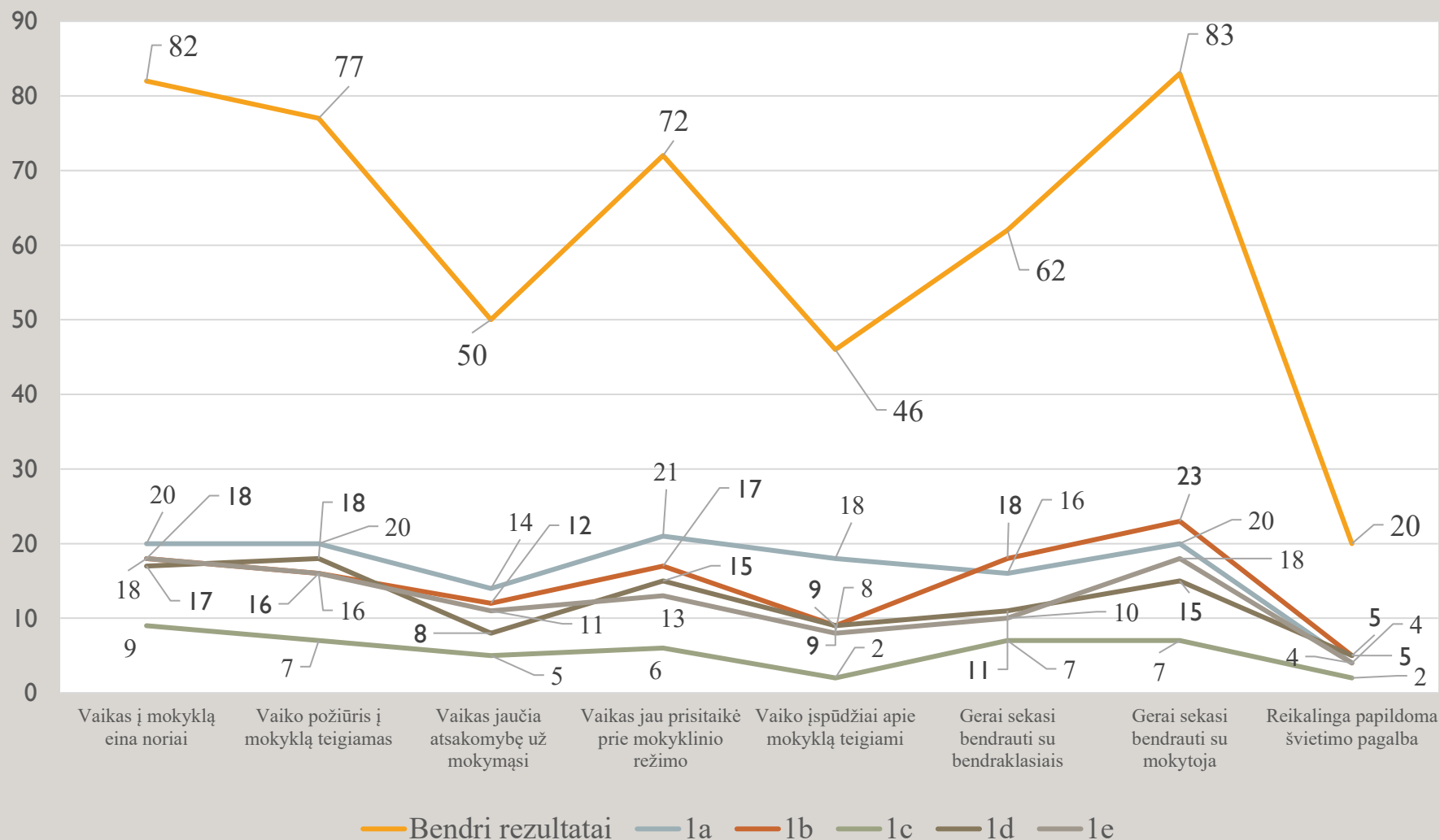
Aukštą adaptacijos lygį pasiekė 90 (90,0%) pirmokų (1a klasėje – 20 (86,96%) mokinių, 1b klasėje – 21 (91,30%) mokinių, 1c klasėje – 13 (86,67%) mokinių, 1d klasėje – 18 (90,0%) mokinių, 1e klasėje – 18 (94,74%) mokinių).

Vidutinį adaptacijos lygį pasiekė 8 (8,0%) pirmokai (1a klasėje – 2 (8,70%) mokiniai, 1b klasėje – 2 (8,70%) mokiniai, 1c klasėje – 2 (13,33%) mokiniai, 1d klasėje – 1 (5,0%) mokinių, 1e klasėje – 1 (5,26%) mokinių).

Žemą adaptacijos lygį pasiekė 2 (2,0%) pirmokai (1a klasėje – 1 (4,34%) mokinių, 1b klasėje – 0 (0,0%) mokinių, 1c klasėje – 0 (0,0%) mokinių, 1d klasėje – 1 (5,0%) mokinių, 1e klasėje – 0 (0,0%) mokinių).

MOKINIŲ TĖVŲ APKLAUSA

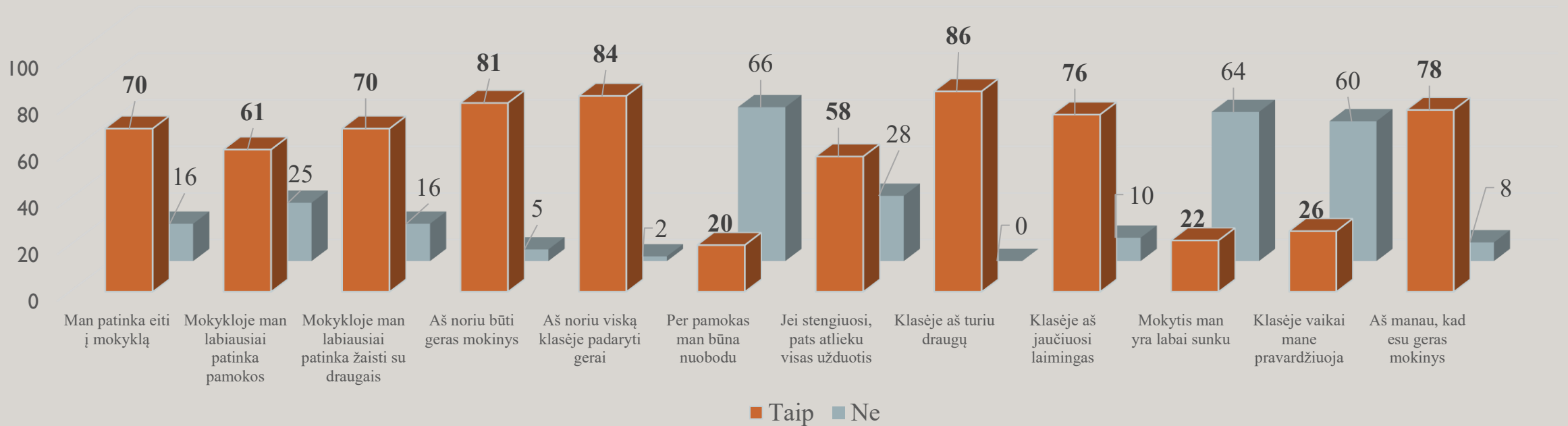
Vertindami savo vaikų adaptaciją pirmoje klasėje, tėvai raštu atsakinėjo į klausimus apie savo vaiko savijautą mokykloje, mokymosi motyvaciją, santykius su bendraklasiais, mokytoju, stebimus ar nestebimus sveikatos sutrikimus, elgesio pokyčius ir švietimo pagalbos poreikį. Apklausoje dalyvavo 96 mokinių tėvai (96,0 %).

MOKINIŲ TĖVŲ APKLAUSA

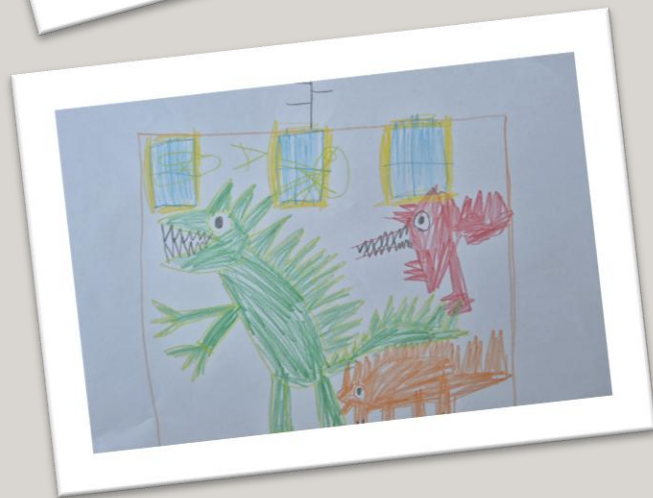
- Paklausus tėvų apie dalykus, kurie labiausiai jų vaikus trikdo mokykloje, dažniausiai tėvai atsakė, kad tai yra **triukšmas, bendraklasių netinkamas elgesys, SUP mokiniai, nesėkmės baimė, greitas tempas ir patyčios**.
- Kalbėdami apie sveikatos ar elgesio pokyčius adaptacijos pirmoje klasėje laikotarpiu, didžioji dalis mokinių tėvų teigė, jog jokių pasikeitimų nestebėjo. Tie tėvai, kurie pokyčius stebėjo, dažniausiai atsakė, jog jų vaikams atsirado **rytinis vangumas, mieguistumas (16), suirzimas ir pyktis po pamokų (13) bei suprastėjęs apetitas (10)**.
- Paklausti, į ką mokytojas ar pagalbos specialistai turėtų atkreipti didesnę dėmesį, mokinių tėvai dažniausiai nurodė **vaikų jautrumą, išsiblaškymą, negebėjimą ilgesniam laikui sukaupti ar išlaikyti dėmesį, pasitikėjimo savimi ir drąsos trūkumą, bei gebėjimą susitaikyti su nesėkmėmis**.
- Paklausus tėvų, ar jų vaikams reikalinga dar kokia pagalba mokykloje, be tų, kurie nurodė, kad vaikai pagalbą jau gauna, keletas tėvų mano, kad jų vaikams būtų reikalinga **logopedo pagalba (6), specialiojo pedagogo (3), psichologo (1), papildoma mokytojo pagalba (1) bei visos dienos mokyklos paslauga (1)**.

MOKINIŲ APKLAUSA

Mokiniai į apklausos, kurią sudarė 12 uždarų (atsakymai „taip“ arba „ne“) klausimų, klausimus atsakinėjo pamokos metu, išgirdę klausimą ir pakeldami ranką, jei atsakymas į klausimą yra „taip“.

PROJEKCIINĖ METODIKA „GYVŪNŲ MOKYKLA“

PROJEKCIINĖ METODIKA „GYVŪNŲ MOKYKLA“

Ši piešimo metodika padeda išryškinti mokinių patiriamus sunkumus mokykloje, mokymosi veikloje bei bendraujant su bendraklasiais ir suaugusiais.

Piešinius piešė **86 pirmokai** (1a – 22, 1b – 21, 1c – 15, 1d – 14 ir 1e – 14 mokinių).

Metodika, analizuojant mokinių piešinius, leidžia kelti hipotezes apie mokinių savijautą mokykloje (savivertę, gynybines reakcijas, patiriamas emocijas, emocinį foną), tarpasmeninius santykius (su bendraklasiais ir mokytoju) bei mokymosi motyvaciją (gebėjimą priimti informaciją, imlumą žinioms ir savęs kaip mokinio suvokimą).

Vaiko savijauta mokykloje

Analizuodami mokinių piešinius galime daryti prielaidą, kad **83 pirmokų savivertė yra normali** (1a-20, 1b-20, 1c-15, 1d-14 ir 1e-14), 1 – labai aukšta (1a) ir 2 – žema (1a ir 1b).

Gynybines reakcijas (agresiją, nerimastingumą ar įtarumą) piešiniuose demonstruoja **12 mokinių** (1b-2, 1c-5, 1d-3 ir 1e-2).

Teigiamą emocinę būseną mokykloje atspindi **84 pirmokų piešiniai** (1a-22, 1b-21, 1c-13, 1d-14, 1e-14), **neigiamą – 2 pirmokų** (1c).

Patiriamą **įtampą** (galimai momentinę) demonstruoja **7 pirmokų piešiniai** (1a-2, 1b-1, 1d-2, 1e-2).

PROJEKCIINĖ METODIKA „GYVŪNŲ MOKYKLA“

Mokymosi motyvacija

Gebėjimą priimti informaciją, **imlumą žinioms** demonstruoja **69 pirmokų** piešiniai (1a-17, 1b-16, 1c-12, 1d-12, 1e-12).

Savo kaip **mokinio vaidmens mokykloje** suvokimą piešiniuose demonstruoja tik **29 pirmokai** (1a-12, 1b-8, 1c-6, 1d-3, 1e-0).

Tarpasmeniniai santykiai

Santykius su bendraamžiais savo piešiniuose pademonstravo **61 pirmokas**. **25 mokinių** piešiniuose nebuvo vaizduojami **jokie gyvi sutvėrimai** (1a-7, 1b-7, 1c-4, 1d-2, 1e-5). Tačiau nei vienas pirmokas savo piešinyje nevaizdavo netinkamo, negatyvaus bendravimo.

Savo piešiniuose **mokytoją, mokytojo ir mokinio santykį** pavaizdavo tik **13 pirmokų** (1a-8, 1b-3, 1c-2, 1d-0, 1e-0).

APIBENDRINIMAS

- **Aukštą adaptacijos lygį pasiekė 90 (90,0%) pirmokų** (1a klasėje – 20 (86,96%) mokinių, 1b klasėje – 21 (91,30%) mokinių, 1c klasėje – 13 (86,67%) mokinių, 1d klasėje – 18 (90,0%) mokinių, 1e klasėje – 18 (94,74%) mokinių).
- **Vidutinį adaptacijos lygį pasiekė 8 (8,0%) pirmokai** (1a klasėje – 2 (8,70%) mokiniai, 1b klasėje – 2 (8,70%) mokiniai, 1c klasėje – 2 (13,33%) mokiniai, 1d klasėje – 1 (5,0%) mokinių, 1e klasėje – 1 (5,26%) mokinių).
- **Žemą adaptacijos lygį pasiekė 2 (2,0%) pirmokai** (1a klasėje – 1 (4,34%) mokinių, 1b klasėje – 0 (0,0%) mokinių, 1c klasėje – 0 (0,0%) mokinių, 1d klasėje – 1 (5,0%) mokinių, 1e klasėje – 0 (0,0%) mokinių).
- Klasių vadovių vertinimu, **stipriausia pirmokų sritis – „Santykis su mokytoju“** (1a klasėje – „Santykis su mokytoju“, 1b klasėje – „Santykis su mokytoju“, 1c klasėje – „Santykiai su bendraamžiais“, 1d klasėje – „Santykis su mokytoju“, 1e klasėje – „Elgesys pertraukų metu“).
- **Silpniausia sritis – „Žinių įsisavinimas. Pažangumas“** (1a klasėje – „Žinių įsisavinimas. Pažangumas“ ir „Mokyklinių elgesio normų laikymasis“, 1b klasėje – „Žinių įsisavinimas. Pažangumas“, 1c klasėje – „Mokyklinių elgesio normų laikymasis“, 1d klasėje – „Žinių įsisavinimas. Pažangumas“, 1e klasėje – „Mokyklinių elgesio normų laikymasis“).

APIBENDRINIMAS

- Remiantis tėvų apklausos duomenimis, **82** mokinių tėvai teigia, kad jų **vaikas į mokyklą eina noriai**), **77** tėvai sako, kad **vaiko požiūris į mokyklą yra teigiamas**, **72** tėvai teigia, kad **vaikas jau prisitaikė prie mokyklinio režimo**. **62** tėvai teigia, kad jų **vaikams gerai sekasi bendrauti su bendraamžiais** ir **83** tėvai sako, kad **vaikams gerai sekasi bendrauti su klasės mokytoju**.
- Kad **vaikas jau jaučia atsakomybę už savo mokymąsi**, teigia **pusė** mokinių tėvų. Kad vaiko **įspūdžiai apie mokyklą dažniausiai yra teigiami**, teigia **46** mokinių tėvai (1a-18, 1b-9, 1c-2, 1d-9, 1e-8).
- **Visi** apklausoje dalyvavę mokiniai teigia, kad klasėje jie **turi draugų**. **81** pirmokas teigia, kad **nori būti geras mokinytis**. **76** mokiniai **klasėje jaučiasi laimingi**. **70** mokinių teigia, kad jiems **patinka eiti į mokyklą**.

APIBENDRINIMAS

- **Teigiamą emocinę būseną** mokykloje atspindi **84 pirmokų piešiniai**, **neigiamą – 2 pirmokų**.
- Gebėjimą priimti informaciją, **imlumą žinioms** demonstruoja **69 pirmokų** piešiniai.
- Savo kaip **mokinio vaidmens mokykloje suvokimą** piešiniuose demonstruoja tik **29 pirmokai**.
- **Santykius su bendraamžiais** savo piešiniuose pademonstravo **61 pirmokas**. **25 mokinių** piešiniuose nebuvo vaizduojami **jokie gyvi sutvėrimai**. Tačiau nei vienas pirmokas savo piešinyje nevaizdavo netinkamo, negatyvaus bendravimo.
- Savo piešiniuose **mokytoją, mokytojo ir mokinio santykį** pavaizdavo tik **13 pirmokų**.

REKOMENDACIJOS

- **Žinių įsisavinimas. Pažangumas.**

Mokytojui.

- ✓ Aiškūs tikslai pamokos pradžioje ir refleksija, kas išmokta pabaigoje.
- ✓ Individualūs „pažangos lapai“ su vaiko išsikeltais tikslais ir reguliarius sėkmės pasimatavimas, aptarimas.
- ✓ Užduočių diferencijavimas – galimybė sėkmę patirti kiekvienam.
- ✓ Pastangų įvertinimas.

Tėvams.

- ✓ Kasdien klausti „ką naujo šiandien išmokai?“
- ✓ Stiprinti tikėjimą savo jėgomis – ne „kaip čia tau sunku“, bet „tu gali, pasimokyti ir būtinai išmoksi“.
- ✓ Skirti laiko namuose tiems dalykams, kurie sunkiau sekasi – garsiai skaityti, aptarti perskaitytą tekstą, skaičiuoti ir pan.

REKOMENDACIJOS

- **Dėmesio ir susikaupimo sunkumai.**

Mokytojams.

- ✓ Vizualinis dienos, pamokos planas.
- ✓ Veiklos pobūdžio pasikeitimas kas 7-10 minučių, su trumpa pertraukėle tarp jų.
- ✓ Dėmesingumo lavinimo pratimai per pertraukėles – „tyloje išgirsti tris skirtingus garsus“, „klasėje žvilgsniu rasti tris žalios spalvos daiktus“ ir pan.
- ✓ Pertraukų metu galimybė žaisti stalo žaidimus – dėlioti dėlionę, Dobble, UNO.

Tėvams.

- ✓ Atliekant veiklas namuose 10 minučių darbo ir 3 minutės pertraukos.
- ✓ Ekranų ribojimas, vietoj to geriau įvairūs stalo žaidimai (dėlionės, Dobble, UNO ir kt.)
- ✓ Pakankamas kiekis miego.

REKOMENDACIJOS

- **Padidėjęs jautrumas.**

Mokytojams.

- ✓ „Klasės valandėlės“, kurių metu būtų galima ugdyti ne tik emocinį intelektą, bet ir aptarti kylančius sunkumus, mokytis spręsti konfliktus, atpažinti ir reaguoti į kitą netinkamą elgesį.
- ✓ Tikras, saugus santykis su kiekvienu mokiniu.
- ✓ Reakcija į klaidas (mokytojo, vaiko, tėvų) – padėti normalizuoti požiūrį į klaidas, klaidos yra mokymosi proceso dalis
- ✓ „Ramybės kampelis“ ar „nusiramavimo minutė“ – vaikas turi žinoti, kad gali jausti visas emocijas (kur tai gali padaryti, kiek galite šiuo metu skirti tam laiko).

Tėvams.

- ✓ Nenureikšminti patiriamų vaiko emocijų. Padėti atpažinti, įsivardinti ir rasti būdų, kaip su tuo susitvarkyti.
- ✓ Savo pavyzdžiu mokyti tinkamų reakcijų į kylančias emocijas būdų.
- ✓ Vakaro pokalbiai apie tai, kaip šiandien jautėmės.

REKOMENDACIJOS

- **Mokinio vaidmens suvokimas ir atsakomybė už savo mokymąsi.**

Mokytojams.

- ✓ Mokinio vaidmens formavimasis dar vyksta.
- ✓ Bendras klasės, mokinio elgesio taisyklių kūrimas.
- ✓ Adekvačios pasekmės už taisyklių nesilaikymą – taip pat galima kartu dėl jų susitarti.
- ✓ Atsakomybių užduočių pasidalinimas – tvarkos budėtojas, dienos pagalbininkas, atsakingas už priemones ir pan.

Tėvams.

- ✓ Neperimti vaiko kaip mokinio atsakomybių:
 - mokymosi užduočių atlikimas,
 - susidėti kuprinę,
 - gal net pačiam užsivesti žadintuvą,
 - apsirengti, nusirengti,
 - savarankiškai ateiti iki klasės.